

KASZNÁR ATTILA

Az ASEAN országok szerepe
a globális terrorizmus elleni fellépésben

AZ ASEAN ORSZÁGOK SZEREPE A GLOBÁLIS TERRORIZMUS ELLENI FELLÉPÉSBEN

KASZNÁR ATTILA¹

Absztrakt

Az ASEAN-államok terrorfenyegetettsége magas. A régióban tevékenykedő terrorista csoportok szerves részét képezik a globális terrorhálózatnak, amelynek alapját az afgán-szovjet háború mudzsáhid kapcsolatai biztosítják. A leginkább fenyegetett országok Indonézia, Malajzia, Thaiföld, és Mianmar. Az ezen országokban végbemenő folyamatok globális kérdéseket vetnek fel, mind a nemzetközi terrorizmus, mind pedig a világgazdaság és kereskedelem szempontjából. Az ASEAN szervezete folyamatosan fejlődik, egyre hatékonyabb programokat dolgoznak ki. Ugyanakkor a történelmi hagyományok és a bizalom hiánya problémákat okoz az együttműködésben. Az ASEAN sikeres terrorizmus ellenes harcához a jövőben szükség lesz az információcserén és a közös fellépésen alapuló képességek fejlesztésére. Az egyes ASEAN-tagállamoknak szükséges lesz a korábbiakon túlmutató közös platformokat kidolgozni a terrorizmus elleni koordinált fellépés érdekében. A globális terrorhálózat a jövőben erősödni fog az ASEAN-régióban is, amely újabb kihívások elé állítja a tagállamokat. A siker alapja a nemzetközi, a régió is túlnyúló együttműködés aktivitásának növelése. Az ASEAN a jövőben különösen sikeres közösség lehet, politikailag és gazdaságilag is, de ehhez a sikeres terrorellenes fellépésre is szükség van.

Kulcsszavak: ASEAN, terrorizmus, mudzsáhid, kalózkodás, biztonság

Abstract

The threat of terrorism in ASEAN countries is high. Terrorist groups operating in the region are an integral part of a global terrorist network, based on the Mujahideen connections from of the Afghan-Soviet war. The countries most at risk are Indonesia, Malaysia, Thailand, and Myanmar. What is happening in these countries raises global issues, both in terms of international terrorism and global economy and trade. The ASEAN organization is constantly evolving, and more effective programs are being developed. However, historical traditions and lack of trust cause problems in cooperation. For ASEAN to succeed in the fight against terrorism in the future, it will be necessary to develop capabilities based on information sharing and joint action. Individual ASEAN Member States need to develop common platforms for coordinated action against terrorism that has been done in the past. The global terrorist network will also grow stronger in the ASEAN region in the future, posing new challenges to Member States. The key to success is to strengthen international cooperation beyond the region. ASEAN can be a particularly successful community in the future, both politically and economically, but this will require successful counter-terrorism efforts.

Keywords: ASEAN, terrorism, mujahideen, piracy, security

1. Bevezető

A terrorizmus nem ismer határokat, így napjainkban már globális szintre emelkedő kihívást, a világ egyes régióiban pedig kiterjedt krízist eredményez. A posztmodern terrorizmus, amely 2001. szeptember 11-én vette kezdetét átfőrmálta a nemzetközi biztonságpolitika egészét. Mára a hálózati modell alapján teret nyerő terrorszervezetek, olyan kontinenseken átnyúló fenyegetést jelentenek, amely egyértelművé tette az államközi, koordinált fellépés szükségességét. A terrorcsoportok hálózati modelljében pedig jelentős szerephez jutnak a Délkelet-ázsiai Nemzetek Szövetségének (ASEAN) egyes országai. Elsősorban az 1967-ben létrehozott délkelet-ázsiai államközi szervezet öt alapító országából négy – a Fülöp-szigetek, Indonézia, Malajzia és Thaiföld –, valamint az 1997-ben csatlakozott Mianmar érintett a terrorista közösségek tevékenysége által. Az említett országok lakossága meghaladja az 550 millió főt, terrorrelevanciájuk pedig igen nagy. A nemzetközi szervezet többi tagállamának – Brunei, Kambodzsa, Laosz, Szingapúr, Thaiföld és Vietnám – esetében ugyanakkor a terrorkockázat alacsony szinten áll.

Az ASEAN terrorizmus által sújtott országaiban azonban nem csak az egyes államok belső biztonsági viszonyaira gyakorol jelentős hatást a terrorizmus, de – eltérően ugyan – az egyes államok színterei, bázisai, kiképzőközpontjai és utánpótlási forrásai is a globális terrorista törekvéseknek. Elsősorban két tagállam, Indonézia és a Fülöp-szigetek érdemel kiemelt figyelmet, hiszen ez a két ország nem csak résztvevőként, hanem központi szereplőként is megjelenik a nemzetközi terrorizmus palettáján.

¹ Dr. Kasznár Attila Ph.D., egyetemi docens, Neumann János Egyetem, Gazdaságtudományi Kar.

Európában, az ASEAN-országokban végbemenő, terrorvontatkozású folyamatokról nem vagy csak ritkán folyik diskurzus, ugyanis a meghatározó biztonságpolitikai irányvonal szerint az ASEAN-államok messze esnek a kontinenstől, így az ottani események nagyobb befolyással nem bírnak az európai biztonsági kérdésekre. Azonban ez a fajta megítélés a 21. század harmadik évtizedére erősen meghaladottnak, elavultnak tűnik. A globális folyamatok hatására a nemzetközi egymásrautaltság új, minden korábbinál komplexebb környezetet teremtett, amelyben egy dinamikus, multidimenziós folyamat zajlik, aminek eredményeképpen a nemzeti erőforrások nemzetközileg folyamatosan egyre inkább mobilakká válnak, míg az egyes nemzetgazdaságok pedig, a mobilizációval párhuzamosan egyre inkább függőségi viszonyba kerülnek (OECD, 2013). Az OECD definíciója plasztikusan szemlélteti azt a világméretű egymásrautaltságot, amelyben a nemzetközi folyamatokban aktívan résztvevő államok – azaz néhány kivételtől eltekintve minden ország – a mindennapjaikat élik. Az egymásrautaltságnak ilyen magas szintje pedig azt eredményezi, hogy a nemzetközi porondon megjelenő államokat érintő események minden egyes más államban is érzetik hatásukat. Különösen igaz ez, amennyiben olyan súlyos társadalmi probléma bekövetkezésével kell számolni, mint a terrorizmus, az a terrorizmus, amely maga is globális hálózatot hozott létre az elmúlt két évtizedben, ezáltal károkozása is globális szintre emelkedett. Van azonban még egy nagyon fontos tényező, amely miatt lehetetlen megkerülni az ASEAN-országokban folyó terrortevékenység elemzését. Ez pedig a Malaka-szoros, amely a maga több mint 800 kilométeres hosszával, négy ASEAN-állam – Indonézia, Malajzia, Szingapúr, valamint Thaiföld – továbbá India felségvizein terül el. A szoros nemzetközi kereskedelemben betöltött szerepét jól mutatja, hogy nagyrészt a világ hetedik, huszonegyedik és huszonkilencedik² gazdasági nagyhatalma között húzódik, míg a globális gazdaság első, harmadik, negyedik és tizenegyedik³ legnagyobb gazdasága a tengeri kereskedelmének nagy részét ezen az útvonalon keresztül bonyolítja (CIA). Ugyanakkor a Malaka-szoros, a terrorista közösségekhez is köthető kalózfenyegtettsége igen magas, és nagymértékben fenyegeti a térségben zajló tengeri hajózást.

Jelen tanulmány célja:

- felvázolni az ASEAN főbb terrorizmus ellenes tevékenységét,
- bemutatni az érintett ASEAN-államokban a terrorizmus sajátosságait, az adott területen, régióban tevékenykedő, meghatározó terrorszervezeteket,
- áttekinteni a kalózkodás, mint térségben zajló kiemelt kockázatú terrorfinanszírozási, módszer általi fenyegetést, és az annak felszámolására irányuló állami és államközi fellépést.

Ugyanakkor természetesen az ASEAN területén zajló, terrorizmus elleni fellépés nemzetközi vonatkozásai és azok relevanciája sem maradhat értékelés nélkül, mivel csak így biztosítható, hogy a térség nemzetközi beágyazottsága, világpolitikai, világgazdasági, és globális biztonsági szerepe kellő hangsúlyozásra találjon.

² Indonézia, Thaiföld és Malajzia.

³ Kína, India, Japán, Dél-Korea.

2. A terrorizmus hálója az ASEAN régióban

2.1. Az ASEAN terrorellenes fellépése

A globális terrorizmus hálózata olyan jelentős pozíciókkal rendelkezik az ASEAN-régióban, amely kiemelt terrorellhárítási feladatokat ró az érintett országok szakterületen tevékenykedő rendvédelmi szolgálataira, és katonai alakulataira, akár csak a terrorellhárítási szegmensben tevékenykedő egyéb állami intézményekre, a kormányzati szervekre, a politikai elitre és a társadalom egészére. Sajnálatos módon azonban a régió államai az elmúlt évtizedekben sem a történelmi, kulturális, politikai és vallási nézeteltéréseiken, sem a biztonsággal kapcsolatos eltérő nézőpontjaikon nem voltak képesek felülemelkedni (Hoang, 2022, p. 124), így nem tudtak igazán hatékony, a kooperáción alapuló terrorellenes szervezeteket sem kiépíteni. Az ASEAN-államok egymáshoz való közeledése ugyanis nagyon kis lépésekben történik, amely olyan jelentőségű szegmenseket, mint a terrorellhárítás csak kis mértékben tudott eddig érinteni. A lassúság egyfajta magyarázataként szokták említeni az úgynevezett ASEAN-út (*ASEAN Way*) koncepcióját, amely az együttműködés és a biztonsági mechanizmusok speciális kerete, egyfajta lassú lépések technikája, melynek célja annak megakadályozása, hogy a belső feszültségek fegyveres konfliktusba torkolljanak. Az ASEAN-út megszületése több, egymással összefüggő sajátosságból eredeztethető, amelyek közül a leglényegesebbek:

- az ASEAN alapítói közötti személyes közelség,
- a hasonlóság a hagyományos kultúra egy formája,
- illetve az ASEAN szabályozási normáinak törvénybe iktatása az ASEAN tagországokban (Ritonga, 2022, p. 1).

A szabályok mentén végbenő fokozatos közeledés és bizalomépítés az, amely a szervezet lényegét adja, azonban ez az államok közötti „béke zálog” egyben a terrorizmus ellenes közös fellépés akadályát is jelenti, mivel évtizedek alatt sem sikerült azt az együttműködési szintet kiépíteni, amely ezt lehetővé tenné. A távolságtartás eredményezi azt is, hogy az ASEAN minden szinten gyenge integrációt valósít meg. A tagállamok egységes biztonságpolitikai és terrorellenes fellépésének hiányával kapcsolatosan több szakértő úgy vélekedik, hogy annak koncentráltságát alapvetően befolyásolja annak a ténye, hogy a délkelet-ázsiai szervezet jóval lazább struktúrával bír, mint például az Európai Unió (Hamzani et al., 2020, p. 111).

A régió elsőként létrejött, lényegesnek tekinthető biztonságpolitikai együttműködése az 1994-óta működő ASEAN Regionális Fórum (ASEAN Regional Forum, ARF), amely a térség biztonságpolitikai platformjaként működik, és keretet biztosít az egyes veszélyhelyzetekkel kapcsolatos álláspontok egyeztetésére, illetve lehetőséget teremt az együttműködési keretek kidolgozásra (ARF), azonban a kooperációs munkát a kölcsönös bizalmatlanság nagyban megnehezíti (Febri Wilujeng et al., 2021, p. 214). A huszonhét tagország⁴ 2022-ben már a huszonhetedik miniszteri szintű találkozóra

⁴ Brunei, Kambodzsza, Indonézia, Laosz, Malajzia, Mianmar, Fülöp-szigetek, Szingapúr, Thaiföld, Vietnám, Ausztrália, Kanada, Kína, Európai Unió, India, Japán, Új-Zéland, Koreai Köztársaság, Oroszország, Egyesült Államok, Banglades, Koreai Népi Demokratikus Köztársaság, Mongólia, Pakisztán, Srí Lanka, Kelet-Timor, Pápua Új-Guinea.

készül, azonban láthatóan a tagállamok érdekköre meglehetősen messze áll egymástól ahhoz, hogy valódi szövetségben legyenek képesek fellépni. Ugyanakkor vitathatatlan eredményként kell elkönyvelni, hogy a 2003-ban kiadott „ARF – Nyilatkozat a kalózkodás és más biztonsági fenyegetések elleni együttműködésről” (ARF Statement on Cooperation Against Piracy and Other Threats to Security) elnevezésű dokumentum a hajók elleni támadást, a rablást, a kalózkodást és a terrortámadásokat egy keretben, egységesen ítéli el, miközben mindegyiket a nemzetközi kereskedelmet és stabilitást veszélyeztető, a globális szervezett bűnözés részeként rögzíti. Azonban lényeges szem előtt tartani, hogy az ASEAN bár széleskörű nemzetközi együttműködést épít, kézzelfogható az a törekvés, hogy a régiós folyamatok irányítása az ASEAN-államok kezében maradjon (Liliansa, 2021). Holott az ASEAN-régióban, a terrorista tevékenység nagy részének erősen transznacionális jellege (Rose & Nestorovska, 2005, p. 188) miatt a hatékony fellépés elsősorban az államközi együttműködésben, az információcserében, illetve a közös terror ellenes programok kidolgozásában rejlene.

A 2001. szeptember 11-ei események hatására, nagyon lassú változás indult ugyan meg, de az első lépésektől kezdve hosszú út vezetett addig, hogy 2013-ban hatályba léphessen az ASEAN Terrorizmus Elleni Küzdelemről Szóló Egyezménye (ASEAN Convention on Counter Terrorism, ACCT). Számos szakértő úgy véli, hogy a lassú és puha megközelítés alkalmazása a terrorizmus elleni küzdelem összehangolása terén is az egyetlen járható út a térség államait tekintve, hiszen csak a „puha jogi eszközök” elfogadásának sorozata (Nasu & Tan, 2016, p. 1237), amely a különböző jogkultúrával és társadalmi berendezkedéssel rendelkező államokat közös platformra hozhatja.

Az ACCT egyezmény 2013-ban nagy előrelépésnek számított, amelynek tizenhárom, régiós terrorellenes együttműködésre vonatkozó előírása (ACTT, 2013) az alábbiak szerint összegezhető:

1. szükséges lépések megtétele a terrorizmus megelőzése és megakadályozása érdekében, beleértve az információcserét,
2. a terrorizmust támogató személyek és közösségek területhasználásának megakadályozása,
3. a terrorcselekmények finanszírozásának megelőzése és visszaszorítása,
4. a terroristák mozgásának megakadályozása, az okmányhamisítási tendenciák visszaszorítása,
5. a terrorelhárítási kapacitásépítés fejlesztése,
6. a civil lakosság figyelmének felhívása a terrorellenes fellépés szükségességére, a párbeszéd előmozdítása,
7. a határokon átnyúló együttműködés fokozása,
8. a hírszerzési információk cseréjének és megosztásának fejlesztése,
9. a meglévő együttműködés fejlesztése, regionális adatbázisok létrehozása.

Az elmúlt időszakban kezdetét vette az Európai Unió és az ASEAN biztonságpolitikai együttműködése is, amely azonban nem irányult a terrorista személyek vagy sejtek elleni küzdelemre. Inkább

az EU kezdeményezte, hogy a terrorizmus üldözésével és megelőzésével kapcsolatos tudását, tapasztalatait és normáit Délkelet-Ázsiába exportálhassa (Wibisono & Kusumasomantri, 2020, p. 76), amelyet az ASEAN-államok mérsékelt érdeklődéssel fogadtak.⁵

A jövő kapcsán bizakodásra adhat okot a 2018. január 25-én megalakított „Mi Szemünk Kezdeményezés” (Our Eyes Initiative). A Brunei, Fülöp-szigetek, Indonézia, Malajzia, Szingapúr, és Thaiföld együttműködésében létrejött szerveződés célja a korábbiaknál hatékonyabb hírszerzési információcsere a terrorizmus elleni küzdelem koordinációjának elősegítése (Parameswaran, 2018). A platform elődjének tekinthető a hasonló keretekben működő indonéz, maláj, fülöp-szigeteki államközi program, amely azonban csak mérsékelt sikereket ért el. A „Mi Szemünk Kezdeményezés” alapját az Amerikai Egyesült Államok, az Egyesült Királyság, Ausztrália, Kanada és Új-Zéland részvételével működő „Öt Szem Együttműködés” (Five Eyes Cooperation, FEC) adja (Suhirwan, 2019, p. 6). Az új szervezet tevékenységétől a létrehozó államok vezetői azt várják, hogy teljesen új alapokra helyezi a terrorellenes küzdelmet, azonban a korábbi ismeretek alapján feltételezhető, hogy az együttműködés ebben a korai szakaszban nem fog tudni stratégiai szintű lépéseket felmutatni (Febri Wilujeng & Risman, 2020, pp. 277-278). Azonban sosem szabad elfeledni, hogy az ASEAN terrorizmus elleni küzdelmének a lassúságon túl is vannak gyengeségei, mint például gyenge konkrét hatás, a megelőzés szemléletének hiánya, vagy az infrastruktúra védelem hiánya (Hasanah et. al., 2019, p. 17).

2.2. A terrorizmus konkrét megjelenése az egyes ASEAN államokban

A Ritonga, Basri, Rahmaddhani szerzőhármas jól látta meg, hogy a korábbi nemzetközi terrorhálózati viszonyokra készült elemzések az ASEAN-államokban kimutatható terrorista aktivitásra ma is érvényesek. Ezen meglátás alapján készítették el azt a négyes bontást, amely tökéletesen leírja, hogy az ASEAN államok terrorista szervezetei miért töltenek be kiemelkedő szerepet a nemzetközi terrorizmusban. (Ritonga et al., 2020, p. 7). Az első, legjelentősebb ok, nem más, mint hogy a térség muszlimjai nagy számban csatlakoztak az Afganisztánban a szovjet megszállás ellen harcoló mudzsáhidokhoz. Ez a kapcsolat jelenti az alapját annak is, hogy a régió terrorista szervezetei elsősorban al-Kaida orientáltságúak (Kasznár, 2020). A második okként említhető, hogy az 1980-as évek eleje óta drámaian megnőtt a térség – elsősorban Indonézia – és a Közel-Kelet iszlám egyetemien tanuló délkelet-ázsiaiak száma. Harmadik ok, hogy a gazdasági fejlődés a globalizáció keretein belül szorgalmazó, nyitott szemléletű, világi kormányzatokkal szemben gyakori az akár lázadásig is fajuló, muszlim vallási ellenállás. A negyedik ok pedig, hogy a térség államainak rendőrségi és biztonsági erői gyenge képességekkel rendelkeznek.⁶

A militáns és szélsőséges, elsősorban mudzsáhid, al-Kaida alapú csoportok tapasztalatai Indoné-

⁵ Megjegyzendő ugyanakkor, hogy elsősorban az EU érdeke a szimpla gazdasági kapcsolatokon túlmutató, számos szegmensre kiterjedő, elmélyült kapcsolatrendszer kiépítése.

⁶ Megjegyzendő, hogy például Indonézia, vagy a Fülöp-szigetek területének ellenőrzése a földrajzi sajátosságokból fakadóan gyakorlatilag lehetetlen feladat.

ziában, Malajziában, a Fülöp-szigeteken és Thaiföldön is nagy potenciállal rendelkeznek ahhoz, hogy nagy számban legyenek képesek jelölteket toborozni (Hamzani et al., 2020, p. 111), és azokat megfelelő ideológiai és katonai kiképzésben részesítsék.

A délkelet-ázsiai államoknak az Iszlám Állam kalifátusának iraki és szíriai összeomlását követően fokozottabban kell szembeszállniuk az erőszakos szélsőséges szervezetekkel (Franco, 2021), amely a hazatérő – az al-Kaida kötődést elvető –, harcosok társadalmi veszélyességével kapcsolatos korábbi – többek között Európában szerzett – ismeretek tudatában nem tűnik meglepőnek. Az ASEAN-térségben az eddigi legjelentősebb a folyamathoz köthető eseménynek a 2017. május 23. és október 23. között, öt hónapon át zajlott fegyveres összecsapás, a Marawi-csata tekinthető, amelyet Marawi városáért vívott a Fülöp-szigetek hadserege, a nemzetközi haderő és a moro – jobbra al-Kaida elköteleződésű – fegyveres szervezetek által alkotott katonai koalíció, illetve az Iszlám Állam Fülöp-szigeteken tevékenykedő ága között. A katonai beavatkozás hátterét az adta, hogy Rodrigo Duterte államfő a korábban a városban tett látogatása során bejelentette, hogy kormánya nem tűri tovább a terroristák helyi uralmát, és felszólította azokat a garázda tevékenységük beszüntetésére. Miután azok az elnök szavait figyelmen kívül hagyták, megindult a város felszabadításáért folytatott hadművelet (Macas, 2016). Az ostrom során közel ezer terrorista és több mint százötven katona veszítette az életét, miközben 1,1 millió lakos veszítette el az otthonát (Brimelow, 2017).

A posztmodern terrorizmus térnyerése az érintett államokban, a számos hasonlóság mellett természetesen egyedi jellegzetességeket is mutat, amelyek kiemelt fontossággal bírnak a régiós terrorellenes fellépésben.

2.2.1. Fülöp-szigetek

A Fülöp-szigetek régiós és globális szinten is súlyosan terrorveszélyeztetett ország, amelynek területén a hazai és a külföldről az országba érkező terrorszervezetek is aktív tevékenységet folytatnak. A szigetország terrorista csoportjai a nemzetközi terrorista hálózatban is kiemelkedő szerepet játszanak. A filippínó állam terrorhelyzetét évtizedek óta két nagy radikalizációs irányzat uralja, amelyek az egész ország biztonsági helyzetét labilissá teszik, és igen nagyszámú áldozatot követelnek. A Fülöp-szigetek két terrorforrása:

- a kommunista ideológiájú maoista lázadók,
- a moro nemzetiségi alapon szerveződő, radikális iszlám szeparatista csoportok.

A kommunista ideológiájú New Peoples Army (NPA) nevű szervezet az ország északi részén, Luzon szigetén aktív. Jose Maria Sison, a kommunista költő 1969-ben alapította a szervezetet, mint a Fülöp-szigeteki Kommunista Párt fegyveres frakciója, amelynek célja egy fülöp-szigeteki marxista állam megteremtése (Domingo, 2013). A csoport elsődleges célpontjai az állami intézmények, a hadsereg, a rendőrség, illetve a kormányhivatalok, ugyanakkor sűrűn válnak áldozattá a külföldi vállalkozók, befektetők, azok érdekeltségei, és nemegyszer az alkalmazottaik is. Gyakori, hogy a kommunista ideológiát elítélő személyekből lesz a szervezet célpontja, amely az emberrablásoktól és a bankrablásoktól sem riad vissza (Hernandez, 2019), annak érdekében, hogy saját finanszírozását

biztosítani tudja. A kommunista közösség az 1990-es évektől folyamatosan veszít az erejéből. Az utóbbi években, hivatalos honlapjukon, a sikeres katonai akciókról érkező tudósítások mind ritkábbak, azonban ezzel párhuzamosan mind többször jelennek meg segélykérő bejegyzések. Minden gyengélkedése ellenére azonban Sison terrorista közössége ma is potenciális veszélyt jelent a Fülöp-szigeteken.

Az ország déli szegletét, Mindanaó szigetét elsősorban a moro népcsoporthoz köthető terrorista cselekmények veszélyeztetik. A morók az ősi időktől kezdve tengeri kereskedelemmel foglalkoztak, amelyet sokszor kiegészítettek a tengeri rablótevékenységgel, a kalózkodással is, azonban a régióba szintén a tenger felől megérkező iszlám alapjaiban változtatta meg a népcsoport életét. A morók iszlám fejedelmei rövid időn belül felszámolták a Dél- és Kelet-Ázsiára kiterjedő kereskedelmi hálózatot és befelé fordultak. A Fülöp-szigetek korábbi baráti népcsoportjaival a kapcsolat megromlott, a hitetleneknek titulált filippínó közösségekkel az évszázadok során ellenséges viszony épült ki, miközben a nemzetközi reláció Indonézia és Malajzia muszlim közösségeire szűkült. Az új viszonyrendszerben a hálózati együttműködésen alapuló kalózkodást központi elemként jelent meg, és alapjává vált a későbbiekben a kooperáción alapuló terrortevékenységnek.

A mind mélyebb szegénységbe süllyedő morók – a népcsoport tagjai a Fülöp-szigetek legelmaradottabb és a természeti csapásoknak leginkább kitett területén élnek – a folyamatosan növekvő, gazdag zsákmánnyal kecsegtető kereskedelmi hajóforgalmat tapasztalva mindinkább a kalózkodás és az arra épülő szervezett bűnözés felé fordultak. A helyi szervezett bűnözői körök a 21. század elején szorosán összefonódtak a helyi terrorszervezetekkel, amelynek eredményeként a két legmeghatározóbb moro terrorcsoport, a Moro Iszlám Felszabadítási Front (Moro Islamic Liberation Front, MILF), Abu Szajjaf Csoport (Abu Sayyaf Group, ASG). Mind a két terrorszervezet rendkívül mély, több államra kiterjedő társadalmi beágyazottsággal bír, amelynek eredményeként a terrorizmus és a szervezett bűnözés terén is a nemzetközi hálózatosodás kulcsszereplőinek számítanak. A két terrorcsoport közül a térség szervezett bűnözői keretébe, a régió legkegyetlenebb terrorista közösségének is tartott (Mears, 2016), Abu Szajjaf Csoport a mélyebben betagozódott. Az 1959-ben született iszlám hittudós, Abdurajak Abubakar Janjalani, vagyis Abu Sayyaf (a Kardhordozó) alapította a terrorcsoportot. Janjalani, mint mudzsáhid aktivista Afganisztánban együtt harcolt Oszama bin Ladennel. A szintén a Fülöp-szigetéről érkezett, Afganisztánban tevékenykedő dzsihádistá harcostársaival hazatérve hozta létre a terrorszervezetet, amely szorosán illeszkedett az al-Kaida irányítású nemzetközi terrorista hálózatba. Janjalani igyekezett maximálisan felhasználni korábbi kapcsolatát bin Ladennel. Így az al-Kaida finanszírozta és képezte a terrorcsoport tagjait. Bin Laden gyakran küldte szakértőit a Fülöp-szigetekre, míg Afganisztánban folyamatosan zajlott moro terroristák kiképzése). A terrorista hálózatban betöltött kulcsszerep és a kereskedelmi utak szempontjából kiváló földrajzi pozíció, kombinálva a szervezett bűnözői törekvésekkel azt eredményezte, hogy hamarosan a csoport kezébe került a Távols-Kelet illegális fegyver- és robbanóanyag-kereskedelmének meghatározó része. Janjalani professzionális szervezete igazi maffiamódszereket használt a bevételek maximalizálásának érdekében. Ennek keretében szociális fedőszervezetet hoztak létre, amely a szegények lakta Mindanao déli részére szállított nemzetközi humanitárius gyógyszerek szállítmányok elosztásának és

koordinálásának jelentős részét irányította. (Kasznár, 2020). Az al-Kaida meggyengülését követően a 2010-es évektől a csoport működésében a pénzszerző, szervezett bűnözői tevékenység – a kalózkodás, a túszejtés és emberrablás, a fegyver- és drogcsempészet, és a szexrabszolga-kereskedelem – vált dominánssá. A kalózkodásban való mind aktívabb részvétel – és a terrorcsoport elleni erős fellépési szándék – eredményezte, hogy a Sulu-tengeren elkövetett támadások végrehajtójaként a fülöp-szigeteki hatóságok és a média ma már szinte automatikusan az Abu Szajjaf Csoportot nevezik meg, mint elkövetőt. Ugyanakkor kutatások bizonyítják, hogy a térségben végrehajtott kalóztámadások jelentős részéhez nincs köze a terrorista közösségnek (Hoesslin, 2010).

Annak ellenére, hogy Duterte elnök sikeres tárgyalásokat folytatott a moro konfliktus lezárásának érdekében, és úgy tűnt, hogy a terrorizmus további értelmetlen pusztítása megállítható és megtehető a béke Mindanaón, az Iszlám Állam aktivistáinak megjelenése az országban ismét felszínre hozta a szembenállást, és a radikális moro közösségek újra a terrorizmus eszközeihez nyúlnak.

2.2.2. Indonézia

2002. október 12-én, a Bali egyik turistaközpontjában, az egyik legkedveltebb üdülővárosban, Kutában, a település legnépszerűbb szórakozóhelyének tartott Paddy's Pubban, illetve a szomszédságában található, szintén közkedvelt Sari Clubban és a közelben lévő amerikai konzulátusnál elkövetett pokolgépes merényletsorozat Ázsia eddigi legsúlyosabb terrortámadása. A kétszázket halálos áldozatot követelő, a Jemaah Islamiyah által végrehajtott terrorista akció is hangsúlyozottan mutatja, hogy Indonézia kulcsszerepet tölt be a posztmodern, globális terrorizmus fő vonulatában.

Annak ellenére, hogy az indonéz állam a világ hetedik legnagyobb gazdaságának számít, a nemzetközi szinten elfoglalt pozícióját jelentősen gyengíti a terrorista csoportok aktív tevékenysége és a radikális ideológiák nagyfokú elterjedtsége (Kasznár, 2021, pp. 51-52). Indonézia, a terrorizmus tekintetében egyértelműen az ASEAN-térség kulcsállama, amelyben a társadalmi megosztottság – a kétarcú gazdaság eredményeként széles a szociális rendszer periferiáján élő, radikalizálható, elsősorban muszlim kisebbség aránya – a szélsőséges, még 1942-ben alapított Darul iszlám tanok újjáéledését eredményezte, amelynek hatására 1981-től kezdődően a 2020-as évig nagyjából tizenöt terrorszervezet (Fair et al., 2020) több mint százhatvan terrortámadást hajtott végre. A társadalmi adottságokon túl Indonézia földrajzi sajátosságai is ideális terepet nyújtanak a terrorista szervezeteknek. A közel két millió négyzetkilométer kiterjedésű állam több mint tizennyolcezer szigetre tagolódik, amely gyakorlatilag rendvédelmi szempontból ellenőrizhetetlen viszonyokat jelent. A terrorista közösségek a sokszigetes létet mindig is előnyükre fordították, így a terrorista jellegű szervezkedések komoly történeti múltra tekinthetnek vissza az országban. A 2000-es évek eleje aztán igazi áttörést jelentett a terrorszervezetek számára, amelyek ebben az időben minden korábbinál aktívabb magatartást tanúsítottak az államban, és számos – köztük a már említett bali terrorakció – brutális terrortámadást (Erikha & Rufaedah, 2020) követtek el Indonéziában.

Az indonéziai terrorviszonyok iskolapéldáját mutatják az egész távol-keleti terrorizmus viszonyrendszerének. Az alapvetően két irányzatra osztható (Arianti, 2019) indonéz terrorcsoportok alapján egyfajta modell állítható fel, amely az egész térségre vonatkoztatható:

- konzervatív, a hagyományos al-Kaida kötődést mutató,
- radikális, az Iszlám Állam által képviselt új irányvonalat követni szándékozó terrorcsoportok.

Az indonéz terrorista közösségek kialakulása is a szovjet-afgán háborúból hazatérő, később al-Kaida kötődésű dzsihádisták tevékenységéhez köthető, amelyek egy része korábban ugyan rendkívüli brutalitással lépett fel, viszont a megújuló viszonyok között sok esetben mérsékeltek fellépésüket. Azonban egyes extrém radikális csoportok nem tudtak azonosulni a visszafogottabb fellépéssel, ezért az Iszlám Állam megjelenésével, elhagyták anyaszervezeteiket, és az új közösség keretei között folytatták tevékenységüket. Az Iszlám Állam pedig rövid időn belül jelentős teret nyert az országban. Fontos megjegyezni azonban, hogy a globális dzsihád szintjén vizsgálva az Iszlám Állam ideológiáját és tevékenységét, megállapítható, hogy az megosztó a terrorszervezetek szintjén. Így van ez Indonéziában is, ahol az Iszlám Állam térnyerése jóval több ellentétet szított az extrém dzsihád hívei között, mint amennyi újabb közös felületet teremtett (Kasznár, 2020).

Az elsősorban szalafita, Darul iszlám közösségek mély társadalmi beágyazottsággal bírnak, miközben szervezeti rendszerük, működési mechanizmusuk és kapcsolatrendszerük a hálózati modell alapján került kiépítésre. A szerteágazó társadalmi kapcsolatok, a lakosság körében meglévő jelentős arányú támogatottság rendkívüli mértékben megnehezíti az indonéz terrorcsoportok felderítését és semlegesítését. A széleskörű nemzetközi viszonyrendszer pedig nagymértékben hozzájárul a finanszírozás biztosításához, hiszen gyakorlatilag globális szintű forrásrendszer segíti tevékenységüket. A világszintű terrorfinanszírozásban való mélységi jelenlét eredményezte, hogy az ASEAN-országok közül Indonézia a legaktívabb szereplője a nemzetközi terrorfinanszírozás elleni fellépésnek. Jakarta számos globális terrorfinanszírozás elleni fórum tagja, és a kiterjedt államközi együttműködésen túl számottevő hazai – komplex rendvédelmi és egyéb intézményi keretek között zajló – tevékenységet is folytat a tárgyban. Az indonéz terrorellenes fellépés vizsgálatakor azonban nem szabad elmenni amellett a tény mellett, hogy számos jogvédő szervezet egybehangzó állítása szerint úgy a terrorfinanszírozás elleni szűkített, mint a terrorizmus elleni generális fellépés során jelentősen sérülnek az emberi jogok. Erős kritika éri úgy a jogszabályi kereteket, mint magát az azt végrehajtani hivatott intézményrendszert, illetve magát a végrehajtás módszerét is. A jogvédő szervezetek felróják az indonéz hatóságoknak, hogy az elmúlt bő tíz év során több mint százhusz főre tehető azoknak a száma, akik, mint terrorgyanus személyek veszítették életüket a szolgálatok fellépése során, míg legkevesebb negyven embert jogellenesen vettek őrizetbe, akiknek közel a felét kényszervallatásnak is alávetették (Kusuma et al., 2019). Az indonéz hatóságok a jogvédőktől érkező vádakra a legtöbb esetben nem reagálnak.

Az indonéz terrorellenes fellépés fontos szegmenseként jelenik meg a kiberterror elleni fellépés, azonban természetesen Indonézia esetében is igaznak tekinthető, hogy a védekezés terén még mindig nincs meg a társadalmi tudatosság (Kasznár, 2018, p. 106). Az ország gazdaságának egyik húzóágazata az információtechnológia, a terrorcsoportok társadalmi beágyazottságának eredményeként pedig a radikális csoportok aktivistái megtalálhatók az ágazat minden részterületén, ezáltal a szélsőséges internetes tartalmak megjelenítése, és az esetleges közvetlen kibertámadás veszélye jelentős.

Indonézia, az egész ASEAN-térség, egyben az egész dél- és délkelet ázsiai régió legjelentősebb terrorszervezete a Jemaah Islamiyah. A 2002-es, Balin elkövetett terrortámadásért is felelős, Darul iszlám tanokat követő szalafita szervezet 1993-ban alakult. A terrorcsoport a globális terrorhálózat egyik legjelentősebb háttérszervezete is, így aktivistái gyakorlatilag bármely terrorcsoport együttműködőjeként, bárhol a világban feltűnhetnek.

A Jemaah Islamiyah gyökerei az 1960-as évekig vezethetők vissza. A Darul ideológián radikalizálódott dzsihádisták nagy számban csatlakoztak a szovjetek ellen Afganisztánban harcoló csapatokhoz, majd hazatérve tudásukat átültették a megalakuló Jemaah Islamiyah kiképző akadémiáiba. Hamarosan a terrorszervezet akadémiái és kiképzőtáborai a globális terrorista közösségek elitiskolái lettek.

A Jemaah Islamiyah ismertsége és szerteágazó kapcsolatrendszere révén jelentős adományokhoz jut – a terrorcsoport nagyszámú iszlám jótékonyági alappal tart kapcsolatot, amelyek között orvosi, valamint iszlám segítségnyújtó szervezetek is megtalálhatók – a világ minden tájáról, valamint a zavartalan működés biztosításához a tagoktól hozzájárulást is szed, miközben részt vesz a régió illegális fegyverkereskedelmében, és egyéb szervezett bűnözői tevékenységből is jelentős bevételekhez jut, azonban sokkal lényegesebb, hogy a szervezet képes önfinanszírozásra is. A nagy gyorsasággal, azonban koordinálatlanul fejlődő – így korrump és szabályozatlan – indonéz gazdaság megteremtette a lehetőséget arra, hogy a terrorcsoport fedőcégeket hozzon létre, amelyeknek a bevételük 10%-át kell befizetniük a terrorcsoport kasszájába.

A Jemaah Islamiyah, mind a finanszírozását, mind tevékenységét, mind a szervezeti rendszerét tekintve egyedülálló, modell értékű szervezete a nemzetközi terrorizmusnak, nem nagy bátorság kijelenteni, hogy tulajdonképpen a világ jelenleg legprofesszionálisabb módon felépített, valamint üzemeltetett terrorista szervezete.

A terrorcsoport tevékenységének alapja, hogy elsősorban olyan célpontokat támad, amelyek nagy hírértékűnek számítanak, vagyis megalapozzák a szervezettől való félelmet, ezáltal pedig az eladhatóságát. Nem szabad elfelejteni, hogy az egyes terrorcsoportok jobbára egymás riválisai is, hiszen az a közösség számíthat nagyobb támogatásra, amelyik nagyobb hírértéket, nagyobb megfélemlítő erőt képes elérni a tevékenységével. Ennek szellemiségében a Jemaah Islamiyah – a régiós vetélytársaktól némileg eltérően – elsősorban a puha célpontok támadására szakosodott.

A szervezeti felépítését tekintve a Jemaah Islamiyah alapvetően földrajzi alapon szerveződik, amely rendszerben minden egység jól körülhatárolt feladatrendszerrel bír. Az egyes területi egységek nagyon szoros alá-, fölérendeltségi viszonyban, hierarchikusan szerveződve tevékenykednek, ahol az egyes területi egységek szabályozása nagyon szoros földrajzi előírásokat is tartalmaz. A központi irányítást azonban egy gyakran baráti és családi kapcsolatokon alapuló szűk kör végzi, akik között még ma is megtalálhatók az afgán-orosz háború veteránjai.

A 2010-es évek közepén az indonéz hatóságok úgy vélték, hogy a Jemaah Islamiyah szervezetét a vezetők folyamatos likvidálásának eredményeként sikerült felszámolni, azonban a terrorcsoport bebizonyította, hogy képes megújulni. A 2010-es évek második felében a korábban elvesztett ve-

zetők helyére fiatal, agilis, és kifejezetten fanatikus fiatalokat állítottak, akik új lendületet adtak a szervezetnek, visszaemelve ezáltal a terrorcsoportot és Indonéziát is a globális terrorizmus térképére.

2.2.3. Malajzia

Malajziában hagyományosan a terrorizmus jelenléte nem meghatározó, a hazai radikalizálódási szint alacsony, azonban mind Indonéziából, mind pedig Thaiföldről szivárognak át terrorista csoportok, amelyek reális terrorveszélyt hordoznak magukban, és időről időre képesek egy-egy radikális maláj közösséget is szélsőséges tevékenységre bírni. Ezen túlmenően, jelen vannak a maláj államban szeparatista közösségek is, amelyek elsősorban a központi területektől távol eső, Borneón található országrészekben aktívak.

A 2010-es évek második felében a maláj állam területén nem történt sem az al-Kaidához, sem az Iszlám Államhoz köthető terrorcselekmény, ennek ellenére az országról mégis kijelenthető, hogy az a terrorista csoportok, többek között az Iszlám Állam, az al-Kaida, az Abu Sayyaf Csoport forrás- és tranzitállama, míg a Jemaah Islamiyah-nak forrás- és tranzitállama, valamint részben cél-országa is (Kasznár, 2020). Malajzia tranzitország jellege abból eredeztethető, hogy az indonéziai és a fülöp-szigeteki kiképző táborokba utazó „terrorista-tanoncok” céljuk elérése érdekében át kell, hogy keljenek a maláj államon. Jelentős továbbá azoknak az átkelő terroristáknak is az aránya, aki azért jelennek meg Malajziában, mert a tevékenységi színhelyüknek számító európai, afrikai és közel-keleti országokból a dekonspiráció, vagy a letartóztatás elkerülése miatt biztos helyre – Dél- és Délkelet-Ázsia államai – kell menekíteni őket ideiglenes búvóhelyre. Malajzia számos olyan, jobbára a Sulu-tengeren található, úgynevezett átutazási ponttal rendelkezik, amelyek földrajzi adottságaikból adódóan közkedveltek a terroristák között. Ezen túlmenően a maláj reptereken is számos terrorista, illetve terrorkötődésű személy megfordul. A maláj rendvédelmi erők mind az átutazási pontokat, mind pedig a légikikötőket egyre fokozottabb ellenőrzés alá vonják, amely azt eredményezte, hogy az elmúlt években több igazolt terroristát és terrorizmussal gyanúsított személyt vettek őrizetbe az országban. A terrorizmus nemzetközi hálózatosodását jól jelzi az is, hogy az elmúlt években Malajziában terroristaként vagy terrorista kötődés gyanújával őrizetbe vett egyének, többek között Egyiptomból, Indiából, Indonéziából, valamint Tunéziából érkeztek az országba. A Malajziában elkövetett támadások elemzése azt mutatja, hogy a maláj állam nem áll a nemzetközi szinten is meghatározó terrorista közösségek fókuszában (Vanar & Lee, 2019), azonban a dél- és délkelet ázsiai terrorista csoportok gyakori – elsősorban pénzszerző akciókban (kalóztámadás, emberrablás) manifesztálódó – célpontjaként jelenik meg az ország. A külföldről érkező terrorcsoportok közül a legaktívabb az indonéz Jemaah Islamiyah, amely terrorista csúciszervezet jelentős bázisokat épített ki a maláj felsőoktatási intézményekben, és sikeres toborzómunkát folytatva nagy számban bír rá maláj fiatalokat, hogy azok a terrorista közösség keretein belül keressék a boldogulásukat.

Bár számos hazai szerveződésű terrorista csoport tevékenykedik az országban, azok közül igazából egy, a Malajziai Mudzsáhid Csoport (Kumpulan Mujahidin Malaysia, KMM) bír kiemelt relevanciával. A KMM alapító bázisát is afganisztáni veteránok alkották, akik egy Malajziára, Indonéziára,

Thaiföldre és a Fülöp-szigetekre kiterjedő iszlám kalifátus megteremtését tűzték ki célul. Az alapító tagok kötődéséből adódik, hogy a KMM is eredetileg al-Kaida kötődésű szervezet, amelynek egyes, szélsőségesen radikális tagjai azonban az Iszlám Állam aktivistáiként váltak ismertté.

2.2.4. Mianmar

A volt Burmában elsősorban két alapra vezethető vissza a terrorveszély: fegyveres szakadár csoportokra, illetve etnikai és vallási összecsapásokra, amelyeket leginkább a buddhista-muzulmán szembenállás okoz.

A becslések szerint, a buddhista többségű Mianmarban, a fegyveres szeparatista harcosok száma bőven meghaladja, az 50.000 főt. A harcosok nagyrészt taktikailag jól képzett, professzionális képességekkel rendelkező, gyakran széles harci tapasztalattal rendelkező, reguláris haderőkre emlékeztető harcmodort alkalmazó személyek, illetve ezek csoportja. Ebből is adódhat, hogy gyakran a mianmari terrortevékenység polgárháborús sajátosságokat visel magán.

Az egyes radikális közösségek sajátossága, hogy az erőszakos fellépésük gyakran nem csak a központi kormányzat ellen irányul, hanem legtöbbször egymás ellen is folyamatos fegyveres harcot folytatnak. Ennek eredményeként az ország területén bárhol, bármikor és bárkik között kitörhet fegyveres konfliktus.

Ugyanakkor, az egyes közösségek cselekedetei messze túlmutatnak a szakadár csoportok polgárháborús tevékenységén, mivel közvetlen kapcsolatban állnak a nemzetközi terrorizmus meghatározó szervezeteivel. Mianmar geostratégiai meghatározó szerepet tölt be mind az Al-Kaida, mind pedig az Iszlám Állam dél- és délkelet ázsiai terjeszkedési terveiben, illetve az ország kulcsfontosságú az utánpótlási útvonalak tekintetében is. Az al-Kaida és az Iszlám Állam kommunikációjában a buddhista mianmari vezetés erőszakos fellépése a muszlim rohingja kisebbséggel szemben a muszlim-buddhista szembenállás szerves részeként jelenik meg. Ezáltal a nemzetközi terrorszervezetek olyan kontextusba helyezik a rohingja-kérdést, amelyben az, az egész Indiai-szubkontinensre kiterjedő iszlám dzsihád részeként jelenik meg (Bashar, 2019). A mianmari kormányzat gyakran kihasználja a nagy terrorista csoportok kommunikációját, és összemossa azt a rohingják által az elmúlt évtizedekben indított fegyveres felkelésekkel, ezáltal terroristának titulálva a muzulmán népcsoportot, amely egyben megteremti a háttérét a rohingják elleni fellépésnek is. A folyamat azonban öngerjesztő, a rohingják elnyomása mindinkább fokozza a nemzeti függetlenedési törekvéseket, egyben a népcsoport mind több tagját juttatja egyre közelebb a terrorista szervezetekhez. Az al-Kaida a 2010-es évek eleje óta végez aktív propaganda, illetve toborzó tevékenységet az ország területén – valamint a Bangladesbe menekült rohingják között –, míg 2017-ben az Al-Kaida az Indiai-szubkontinens (Al-Qa'ida in the Indian Subcontinent, AQIS) régiós szervezet feladatul kapta a központi vezetéstől, hogy terrortámadásokat hajtson végre Mianmarban a rohingjakat a minamari hadsereg részéről ért támadások miatt (Country Reports on Terrorism, 2019).

3. Kalózkodás – terrorfinanszírozás

A délkelet-ázsiai térségben évszázados hagyományokkal rendelkező kalózkodás és tengeri rablás kérdését mindeddig nem oldották meg megfelelően. A tengeri szállítási útvonalak biztosítását az egész térségben, különösen a Malaka-szorosban és a Sulu-tengeren, nehezen tudják szavatolni az érintett államok. Ennek is tulajdonítható, hogy 2020-ban, a Covid-19 vírus eredményeként tomboló világjárvány hatására bekövetkező, romló térségbeli foglalkoztatási mutatók eredményeként, mintegy 34 kalóztámadás történt csak a Szingapúri-szoros területén, amely fél évtizedes csúcst jelent (Subkhi, 2021). Míg világviszonylatban a kalóztámadásnak minősített bűncselekmények mintegy 80%-a horgonyzó hajók ellen történik, elsősorban tolvajlási célzattal, addig a térségben az utóbbi időkben történő akciók nagyszabású, kifinomult – katonai koordinációt és aprólékos tervezést igénylő – támadásokat jelentettek a tengeren lévő hajók ellen (McCauley, 2019). A megélhetési nehézséggel küzdő emberek számára ugyanis kiváló pénzkereseti formát jelent a gyakorlatilag ellenőrizhetetlen, nyílt tengereken folytatott kalóztevékenység. Az ASEAN-államok felségvizein kialakult, hagyományosan a szervezett bűnözői körök tevékenysége által keltett válsággócok, az egész glóbusz számára jelentősek, vonzó célpontok lehetnek a kereskedelmet akadályozó vagy abból hasznot remélő csoportosulások, csakúgy, mint a globális válságot előidézni vágyó szervezetek számára (Vörös, 2014, p. 129). Valójában nem csak vonzóak lehetnek, hanem azok is, hiszen a térség terrorszervezetei, sok esetben kiszorítva a szervezett bűnözői köröket a kalóztevékenység folytatását közvetlen terrorfinanszírozási eszköznek tekintik.

A nemzetközi jog által biztosított keretek nem jelentenek alkalmas megoldást a térség kalóztevékenységének visszaszorítására. Sem az „*Egyesült Nemzetek Tengerjogi Egyezménye*” (United Nations Convention on the Law of the Sea, UNCLOS), sem pedig az „*Egyezmény a tengeri hajózás biztonságára elleni jogellenes cselekmények visszaszorításáról*” (Convention for the Suppression of Unlawful Acts against the Safety of Maritime Navigation, SUA) nem biztosítja a preventív fellépés lehetőségét (Amri, 2013, p. 15). Az UNCLOS szabályozásával alapvető gondot jelent, hogy annak szabályozása elsősorban a nyílt vizekre vonatkozatható. A szerződés 101. cikkelye, amely a kalózkodás definícióját tartalmazza, ugyanis a kalóztevékenységet kategorikusan nyílt vízi eseményként rögzíti (UNCLOS, pp. 60-61). A jogalkotók ezt a hiányosságot azért sem korrigálták, mert a SUA egyezményt alkalmasnak látták ennek a hiátusnak a pótlására, csakhogy a problémakörrel leginkább érintett két ország – Indonézia és Malajzia – nem tagja a SUA egyezménynek.⁷

A 2003-ban elfogadott „*II. ASEAN Megállapodási Nyilatkozatban*” (Declaration of ASEAN Concord II) – amelyet Bali Concord II-nek is neveznek –, államközi szinten ismerték el, hogy a terrorizmus elleni küzdelem jelentős átfedést mutat a transznacionális bűnözés más területeivel, mint például a pénzmosás, a kábítószer- és emberkereskedelem, illetve a kalózkodás (Nasu & Tan, 2016, pp. 1222).

⁷ Az ASEAN államok közül Thaiföld sem írta alá a szerződést.

A kalózkodással kapcsolatosan megállapítható, hogy annak problematikája évszázados múltra tekint vissza a régióban, azonban különös biztonsági kockázatokat jelent, hogy az utóbbi évtizedekben a terrorista csoportok egy része az önfinanszírozás egyik lehetséges eszközeként tekint rá. Az ASEAN-államok által, az eddigiekben hozott kalózkodás elleni intézkedések bár dicséretesek, azonban nagy valószínűséggel sem rövid, sem pedig hosszabb távon nem lesznek elégségesek a kalózkodás, és az ezen keresztül megvalósuló terrorfinanszírozás megakadályozására.

4. Konklúzió

Összegzésként elmondható, hogy ASEAN-államok közül a Fülöp-szigeteken, Indonéziában, Malajziában, Mianmaron és Thaiföldön van jelen a terrorizmus, és ezek az országok a nemzetközi terrorhálózatok tevékenysége által súlyosan érintett országok.

A terrorizmus elleni fellépést azonban számos tényező nehezíti. A terrorizmus ASEAN-on belüli kezelésének akadályai közé tartoznak a nézőpontok és a nemzeti érdekek közötti különbségek. Ez abban nyilvánul meg, hogy a tagállamok nem közelítik meg, és nem kezelik egységesen a terrorizmust (Hamzani et al., 2020, p. 112). Minden egyes állam a saját felfogásában, a saját belső szabályozói alapján lép fel az általa terroristának tekintett személyekkel és csoportokkal szemben (Wicaksana Prakasa et al., 2021, p. 347). Ebből adódó alapprobléma, hogy hullámszik az együttműködés. A kooperációt tovább nehezíti, hogy az ASEAN-államokban folyamatosan fokozódik a nacionalizmus (Ahmad et al., 2021, p. 235). A nacionalista elvárásoknak való kormányzati megfelelési szándék is eredményezheti, hogy nagyrészt hiányzik a jogharmonizációs szándék, amely hiányosság nagymértékben korlátozza az államok közötti szinten koordinált terrorellenes fellépést.

Egyes szakértők szerint az ASEAN-államoknak transznacionális keretek között kellene reagálni a régió biztonsági kihívásaira, különben a szervezet elveszíti azt a „kevéske” hitelességét, amivel ezen a téren rendelkezik a nemzetközi porondon, hiszen a globális politikában most is sokan úgy tekintenek az ASEAN-ra, mint egy biztonságpolitikai „talking shop”-ra (Southgate, 2015).

A régiót érintő súlyos terrorista fenyegetés csak az egyes államok hazai és nemzetközi jogi harmonizációja, és az információcserén túlmutató kooperatív együttműködésen alapuló terrorellenes fellépéssel kezelhető. A sikerhez szükséges, hogy a tagállamok egymás iránti bizalma fokozódjon, túl tudjanak lépni a korábbi nézeteltéréseken, és legyőzve a sértettséget, olyan közös intézményrendszert hozzanak létre, amely hatékony eszközöket tud felmutatni a terroristacsoportokkal szemben. Nem mellékes, hogy a 21. századi elvárásokhoz és szükségletekhez kell igazítani az egyes terrorellenes szolgálatok, továbbá a terrorizmus elleni küzdelemben részt vevő egyéb intézmények struktúráját és képességeit.

Végezetül, a legfontosabb a terrorizmus kiváltó okainak felszámolása, amely nélkül bármely egyéb terrorellenes fellépés hatástalannak fog bizonyulni. Az ASEAN-térség államai előtt hosszú út áll, hogy a globalizációs folyamatokat az egyes országok lakosai elfogadják, amely azonban csak abban az esetben valósulhat meg, ha a társadalmi, gazdasági különbségek csökkennek, szűkül a periférián élők száma, ezáltal pedig hatékony deradikalizációs programok kerülhetnek megvalósításra.

Felhasznált irodalom

- ACCT – Asean Convention On Counter Terrorism* (2013). <https://asean.org/wp-content/uploads/2021/01/ACCT.pdf>
- Ahmad, Ab., Salleh, M. & Ladiqi, S. (2021). China-ASEAN Disputes on South China Sea and the Implication of US Involvement. *International Journal of Contemporary Management*, 8(2), 235-247.
- Amri, A. (2013). Combating maritime piracy in Southeast Asia from international and regional legal perspectives: challenges and prospects. University of Wollongong, Faculty of Law, Humanities and the Arts papers. <https://ro.uow.edu.au/cgi/viewcontent.cgi?referer=&httpsredir=1&article=2062&context=lhapapers>
- ARF – ASEAN Regional Forum*. <https://www.dfat.gov.au/international-relations/regional-architecture/asean-regional-forum-arf>
- ARF Statement on Cooperation Against Piracy and Other Threats to Security*. ASEAN <https://asean.org/arf-statement-on-cooperation-against-piracy-and-other-threats-to-security/>
- Arianti, V. (2019). What Next for Indonesian Militant Groups? *RSIS Commentary No. 185*. <https://www.rsis.edu.sg/wp-content/uploads/2019/09/CO19185.pdf>
- Bashar, I. (2019). Rohingya Crisis and Western Myanmar's Evolving Threat Landscape. *Counter Terrorist Trends and Analyses*, 6, 14-18.
- Brimelow, B. (2017, november 04). ISIS is losing its grip in Iraq and Syria, but here are 9 places where it's still a threat. *Business Insider*. <https://www.businessinsider.com/isis-losing-in-iraq-syria-9-places-where-its-still-a-threat-2017-11>
- CIA. *CIA – The World Factbook*. <https://www.cia.gov/the-world-factbook>
- U. S. Department of State (2019). *Country Reports on Terrorism 2019*. <https://www.state.gov/reports/country-reports-on-terrorism-2019/>
- Declaration of ASEAN Concord II (Bali Concord II)*. ASEAN <https://asean.org/speechandstatement/declaration-of-asean-concord-ii-bali-concord-ii/>
- Domingo, F. (2013. december 02). The Leadership Crisis in the Communist Party of the Philippines-New People's Army. *Small Wars Journal*. <https://smallwarsjournal.com/jrnl/art/the-leadership-crisis-in-the-communist-party-of-the-philippines-new-people%E2%80%99s-army>
- Erikha, F. & Rufaedah, A. (2020). Dealing with terrorism in Indonesia. In M. M. Aslam & R. G. Rohan (Eds.), *Terrorist Rehabilitation and Community Engagement in Malaysia and Southeast Asia*. (pp. 131-138.) Routledge.
- Fair, C. C., Hwang J. C. & Majid M. A. (2019. szeptember 25). The pious or the doctrinaire? who supports suicide terrorism in Indonesia? *Asian Security*. http://christinefair.net/pubs/Indonesia_AS.pdf

- Febri Wilujeng, N. & Risman, H. (2020). Examining Asean our Eyes Dealing with Regional Context in Counter Terrorism, Radicalism, and Violent Extremism. *PEOPLE: International Journal of Social Sciences*, 6(1). 267-281. <https://doi.org/10.20319/pijss.2020.61.267281>.
- Febri Wilujeng, N., Swastant, Y. & Joostensz, T. (2021). Counter-Terrorism Cooperation in the Asean Regional Forum (Arf) From The Perspective of Indonesia Defense Diplomacy. *Jurnal Pertahanan: Media Informasi ttg Kajian & Strategi Pertahanan yang Mengedepankan Identity, Nasionalism & Integrity*, 7(2), 205-216. <https://doi.org/10.33172/jp.v7i2.728>.
- Franco, J. (2021. augusztus 16). *Business as usual for regional counter-terrorism strategies in Southeast Asia*. Philippine Strategic Forum. <https://www.stratforumph.com/post/business-as-usual-for-regional-counter-terrorism-strategies-in-southeast-asia>
- Hamzani, A., Yunus, N. & Aravik, H. (2020). The Trend to Counter Terrorism in ASEAN. *Journal of Advanced Research in Dynamical and Control Systems*, 12(7), 105-113. <https://doi.org/10.5373/JARDCS/V12I7/20201990>
- Hasanah, A., Subroto, D., Muhammad, F. & Amin, M. (2019). Analysis of Asean Convention on Counter Terrorism. https://www.researchgate.net/publication/330279743_ANALYSIS_OF_ASEAN_CONVENTION_ON_COUNTER_TERRORISM
- Hendroy, F. (2018). ASEAN Political Security Community (APSC) on Counter-terrorism: Roles and Obstacles. *Jurnal Ilmiah Hubungan Internasional*. 14. 163-174. <https://doi.org/10.26593/jihi.v14i2.2982.163-174>.
- Hernandez, E. (2019. november 15). Duterte Regime: A propaganda war with dire consequences. *Liberation*. <https://liberation.ndfp.org/tag/new-peoples-army/>
- Hoang, N. H. (2022). *Asean and the rise of China perspective from Thailand*. https://www.researchgate.net/publication/359773697_Asean_and_the_rise_of_China_perspective_from_Thailand
- Hoesslin, K. von (2010). Assessing maritime security incidents in the Philippines from an operational perspective. *Strategic Insights*, 29. 18-21.
- Kasznár A. (2018). *A kibervédelem fontossága a terrorelhárítás jelenlegi és jövőbeni rendszerében*. *Belügyi Szemle*, 66(2), 106-114.
- Kasznár A. (2021). *Gondolatok az indonéziai terrorizmusról és annak háttéréről*. *Szellem és Tudomány*, 11(2), 51-58.
- Kasznár, A. (2020). *Kína és a Távol-Kelet posztmodern ellensége: a terrorizmus*. Kairosz Kiadó.
- Kusuma, A. J., Warsito, T., Surwandono, S., Muhhamad, A., Hidayati, M. & Madani, M. (2019). The Construction of the Indonesian Government's Repressive Counter-Terrorism Policy. *Jurnal Ilmu Pemerintahan* 3(2), 107-125.
- Liliansa, D. (2021). *ASEAN's definition of "maritime security"*. Asia Maritime Transparency Initiative. <https://amti.csis.org/asean-conceptualizations-of-maritime-security/>
- Macas, T. (2016. november 30). Duterte to Maute group: Do not force my hand into war. *GMA News Online* 2016. <https://www.gmanetwork.com/news/news/nation/590723/duterte-to-maute-group-do-not-force-my-hand-into-war/story/>
- McCauley, A. (2019). The Most Dangerous Waters in the World. *Time*. <https://time.com/piracy-southeast-asia-malacca-strait/>
- Mears, P. (2016). *Downfall of Abu Sayyaf. Conference: World Counter Terrorism Conference*. https://www.researchgate.net/publication/310385545_The_in_depth_look_at_the_Downfall_Of_the_Abu_Sayyaf_Look_into_Terrorism_In_The_Philippines_and_the_connection_to_Worldwide_Terrorism
- Nasu, H. & Tan, S. (2016). ASEAN and the Development of Counter-Terrorism Law and Policy in Southeast Asia. *The University of New South Wales Law Journal*, 39. 1219-1238.
- OECD (2013). *OECD Glossary of Statistical Terms*. <https://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=1121>
- Parameswaran, P. (2018. január 27). What's Next for the New ASEAN 'Our Eyes' Intelligence Initiative? *The Diplomat*. <https://thediplomat.com/2018/01/asean-launches-new-our-eyes-intelligence-initiative/>
- Pasya, M & Widowaty, Y. (2021). Myanmar Coup and Connections of International Network Terrorism Affiliate in Transnational Legal View. *Unram Law Review*, 5, 129-145. <https://doi.org/10.29303/ulrev.v5i2.167>.
- Ritonga, H. (2022). *The ASEAN Way Concept as an Effective Conflict Resolution Mechanism*. https://www.researchgate.net/publication/359710318_The_ASEAN_Way_Concept_as_an_Effective_Conflict_Resolution_Mechanism
- Ritonga, Y., Basri, S. & Rahmaddhani, T. (2020). The Implementation of the ASEAN Convention on Counter Terrorism in Preventing Terrorism for ASEAN Countries. <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.16571.98081>.
- Rose, G. & Nestorovska, D. (2005). Towards an ASEAN counter-terrorism treaty. *Faculty of Law - Papers. Singapore Year Book of International Law*, 9, 157-189.
- Southgate, L. (2015, július 08). Piracy in the Malacca Strait: Can ASEAN Respond? *The Diplomat*. <https://thediplomat.com/2015/07/piracy-in-the-malacca-strait-can-asean-respond/>
- International Maritime Organization (IMO). *SUA – Convention for the Suppression of Unlawful Acts Against the Safety of Maritime Navigation, Protocol for the Suppression of Unlawful Acts Against the Safety of Fixed Platforms Located on the Continental Shelf*. <https://www.imo.org/en/About/Conventions/Pages/SUA-Treaties.aspx>
- Subkhi, S. (2021. szeptember 24). *Robbery and Piracy in Sea (South-East Asia): Protecting the Sea Lanes of Communication (Sloc)*. <https://asc.fisipol.ugm.ac.id/2021/09/24/robbery-and-piracy-in-sea-south-east-asia-protecting-the-sea-lanes-of-communication-sloc/>
- Suhirwan, S. (2020). Opportunities and Optimization of the Our Eyes Initiative as the Strategy for Counter-Terrorism in ASEAN. *World Academy of Science, Engineering and Technology International Journal of Law and Political Sciences*, 13(1), <https://doi.org/13.10.5281/zenodo.3607720>.

- UNCLOS – United Nations Convention on the Law of the Sea. https://www.un.org/depts/los/convention_agreements/texts/unclos/unclos_e.pdf
- Vanar, M. & Lee, S. (2019. június 18). 10 fishermen feared kidnapped by Abu Sayyaf gunmen off Lahad Datu waters. *The Star*. <https://www.thestar.com.my/news/nation/2019/06/18/10-fishermen-feared-kidnapped-by-abu-sayyaf-gunmen-off-lahad-datu-waters/>
- Vörös Zoltán. (2014). *Kínai sakkjátszma*. IDRResearch Kft./Publikon Kiadó.
- Wibisono, A. & Kusumasomantri, A. (2020). Assessing the Expectations and Limitations of ASEAN-EU Counter-Terrorism Cooperation. *JAS (Journal of ASEAN Studies)*, 8, 61-80. <https://doi.org/10.21512/jas.v8i1.6171>.
- Wicaksana Prakasa, S., Al-Fatih, S. & Haqqi, A. (2021). Terrorism Eradication in ASEAN Countries: Human Rights Perspective. *AL-IHKAM: Jurnal Hukum & Pranata Sosial*, 16, 327-361. <https://doi.org/10.19105/al-lhkam.v16i2.5021>.